СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 266. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 14. листопада, 1928 — VOL. XXXVI. No. 266. Jersey City, N. J., Wednesday, November 14, 1928. THREE CENTS.

СТРАШНА КОРАБЕЛЬНА КАТАСТРОФА

ЗАТОНУВ КОРАБЕЛЬ ВЕСТРІС. 339 ЛЮДЕЙ ВСІЛО НА ЛОДКИ. ТРЕБА БУЛО ЖДАТИ ЯКИХ 4 ГОДИНИ, ЗАКИ НАСПІЛА ПОМІЧ. ДОСІ НЕ ЗНАЙДЕНО НІ ОДНОЇ ЛОДКИ, НІ СЛІДУ ПО ЛЮДЯХ І КОРАБЛЮ.

НЮ ЙОРК, 12. листопада. — Стоїмо перед одною з найбільших корабельних катастроф. Корабель Вестріс, що належав до лінії Лямпорт-Голт і плив з Ню Йорку до Барбадос в Полудневій Америці, боровся через цілу неділю з великою бурею і вже був вислав по радіо депешу, що ушкоджений. Пізніше одначе доніс, що вже всьо в порядку. Аж в понеділок о год. 1.25 розіслано депеші, що корабель заливає вода і він тоне. Причини катастрофи досі ніхто не знає. Радіові депеші слабли з кождою хвилею, з чого треба вносити, що корабель потопав дуже скоро. Послідні зійшли з корабля телеграфіст і капітан.

Пасажирів було на кораблі 129, а 210 корабельної служби. Разом усіх було 339 осіб. Всі вони всіли на лодки. Що з ними сталося, не знати. Море було бурливе.

На місце катастрофи приплив перший корабель Сан Хуан з лінії Порто Ріко о год. 5.45 вечером. Пізніше прибули ще Санта Барбара, японський корабель Огайо Мару й американський воєнний корабель Вайомінґ. Всі вони шукали по морю за лодками і людьми при помочі великих рефлекторів, але не знайшли нічого. Море було неспокійне.

Урядовці з Лямпорт-Голт компанії подають, що Вестріс мав моторову лодку і дуже можливо, що вона потягнула за собою инші лодки та всі вони відплили в сторону берега, себто в сторону Делярварського заливу, від якого вони були віддалені на 240 миль.

АМЕРИКА — ПЕРША ДЕРЖАВА НА МОРЮ.

ТАК ДУМАЄ ДЕПАРТАМЕНТ МАРИНАРКИ В ВАШИНҐТОНІ ПРО ДАЛЬШЕ ЗБРОЄННЯ.

ВАШИНҐТОН, 12. листопада. — Департамент маринарки оголосив меморіял, затверджений секретарем Вілбуром і Загальною Радою, в якім департамент домагається будови кружляків з поємністю 10,000 тон і з 8-цалевими гарматами. Цей меморіял буде підкладом для конґресу, щоб ухвалено закон про видачу $274,000,000 на будову 15 нових кружляків. Меморіял цей є доповненнем промови президента Кулиджа, виголошеної з приводу свята Завішення Збруї, а в якій президент стояв на тім становищу, що Злучені Держави мусять заняти перше місце щодо морської сили.

ВОКЕР ДАЄ СЕБЕ ЕКЗАМІНУВАТИ.

ЩОБИ БУТИ ПРИМІРОМ ДЛЯ ДРУГИХ.

НЮ ЙОРК, 12. листопада. — Мейор Вокер станув перед комішенером здоровля та дав себе оглянути і зважити. Комісія узнала його вповні здоровим. Але вага виносила 130 фунтів. Коли це Вокер завважив, похитав головою і заявив, що за послідних 6 місяців він утратив 10 фунтів, але мимо того почуває себе добре.

Вокер підніс, що це є обовязком кождого піддати себе раз на рік лікарським оглядинам. Можна зрезиґнувати раз на рік з тикету до театру і піти до лікаря та дати себе оглянути, а в той спосіб позбудемося не одної біди.

АМЕРИКАНЦІ — НАЙБІЛЬШІ БІҐОТИ.

ТАК КАЖЕ ПРОФЕСОР КОЛЮМБІЙСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ БОВМЕН.

НЮ ЙОРК, 12. листопада. — Професор Бовмен говорив у Бруклині на тему виборів і зазначив, що Смит був би вийшов цілком певно і мимо Тамані Гол, як би був републиканцем. Не заважив на виборі добробут, бо добробутом тішиться дуже мала горстка людей. Тут заважив католицизм Смита. Американці показали при послідних виборах, що вони є найбільш нетолерантним народом на світі.

БАТЛЄР ПРОТИ КУЛИДЖА.

ЗАЯВЛЯЄТЬСЯ ПРОТИ СУПЕРНИЦТВА У ЗБРОЄННЮ. АБО РОЗЗБРОЮВАТИ СЕБЕ, АБО ПРИЗНАТИСЯ ДО ОБЛУДИ.

НЮ ЙОРК, 12. листопада. — Д-р Ніклас Батлєр, президент Колюмбійського університету, піддав дуже острій критиці змагання вашинґтонського уряду до дальшого зброєння на морі. Бесіду свою виголосив Батлер до студентів з приводу Завішення Збруї. В тій бесіді Батлер не вимінив імени през. Кулиджа, але вся мова була властиво критикою останньої промови Кулиджа в справі розбудови фльоти.

Батлер заявив, що тільки „професіональна гордість" пхає Америку до дальшого зброєння і спричиняє нові перегони в зброєнню. Анґлія находиться від віків в особлившім положеню і вона все мала найбільшу фльоту, тому і не диво, що і тепер має найбільшу. Америка не має потреби зброїтися, а дальша розбудова фльоти є тільки провокацією вашинґтонських ґенералів. І то тимбільшою, що з одного боку пускається в світ кличі про поставлення війни поза законом, про обмеження в зброєнню на морі, а з другого — ухвалюється великанські суми на зброєння.

КНИГА АМЕРИКАНСЬКИХ БІОҐРАФІЙ.

ПЕРШИЙ ТОМ ВЖЕ ГОТОВИЙ. ДАНО ЙОГО В ДАРУНКУ ПРЕЗ. КУЛИДЖОВИ.

ВАШИНҐТОН, 12. листопада. — Делеґація видавництва Словар Американських Біоґрафій зложила візиту през. Кулиджови і при тій нагоді вручила йому перший том згаданого видавництва. Д-р Аллен Джансон розповів президентови про величину того видавництва, котре помістить життеписи тих Американців усіх професій і ріжних соціяльних ґруп, які причинилися до розбудови американського життя. Життеписи відносяться тільки до осіб померших.

СТРАТОНОВИ СПАЛИЛИ ГОТЕЛЬ.

Бабтиському прічерови д-рови Стратонови, відомому з атаків на Смита, згорів готель у Ґрінвуд Лейк. Догадуються, що підпалили його з пімсти за те, що він очернював Смита.

ПОМЕР ЦАРСЬКИЙ КАТ.

В Парижі помер наглою смертю бувший київський ґенерал-ґубернатор А. Трепов. Він був славний зі свого брутального урядовання трома ґуберніями України. В 1916 році був короткий час премієром Росії, але не встиг розвинути на цьому становищу своїх реакційних талантів, бо був звільнений за те, що не охоронив Распутіна від смерти.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА.

Біля Станиславова в Галичині розбився пасажирський потяг. Льокомотива й два ваґони розбиті. 40 пасажирів тяжко поранені. Причина катастрофи ще не вияснена.

71-ЛІТНІЙ СТАРЕЦЬ ЗАМОРДОВАНИЙ.

В Корчунку біля Грушова, яворівського повіту, напало трох замаскованих бандитів на економа фільварку, 71-літнього Давида Мойселеса. Бандити загрозили Мойселесови й його синови Берішови бравнінґами. Погрози свої поперли стрілами які вбили старого Мойселеса. Слідчі власти ще досі не викрили справників душогубства.

„ГЕЙ БРАТТЯ ОПРИШКИ"...

В околицях Печеніжина від довшого вже часу гуляє добре зорґанізована більша шайка опришків. На чолі з якимсь новим, покищо невідомим, Довбушем, нападають ці опришки на панські двори, граблять їх та зникають у диких неприступних зворах Карпат. Поліція знає дотепер про них тільки, що є їх біля 12, всі зоружені в карабіни, револьвери і шаблі, що... люблять перебиратися в жіночі строї та зміняють щораз місце осідку.

СТРАШНІ ВИПАДКИ.

В німецькій кольонії Рабінсгак коло Бетомя сталася така страшна подія: Жінка господаря Геніша працювала в огороді. Саме тоді вирвався зі стайні бугай і кинувся з рогами до жінки. На крик жінки вибіг її чоловік, а побачивши, що діється, вхопив стрільбу і, вимірйвши в голову бугаєви, застрілив його. Тепер побіг до жінки, яка лежала троха дальше, але вона вкоротці сконала. Її чоловік попав у таку розпуку, що вистрілом позбавив себе життя. Двоє їх дітей в протягу 5 мінут лишилися круглими сиротами. — В селі Ґосцемовичі, пов. Пйотрків, господиня М. Дуткевичева вигнала пасти корову на поле і взяла з собою 3-літну дитину. А що було холодно, то розпалила вогонь, щоби дитина при нім грілася. Але тоді корова зґедзилась і стала втікати. Господиня лишила дитину при вогни, а сама побігла геть аж під ліс. Тимчасом на дитині занялася суконченa і воно ціле стало в огни. На крик дитини збіглися люде, які орали на сусідних нивах, але вже було запізно. Дитина так попарилася, що на четвертий день серед страшних мук померла.

ЗАСУД НА „АРЦИБІСКУПА" КОВАЛЬСКОГО.

В Полоцьку закінчився процес славновісного маріявітського архиепископа Ковальського. В своїй промові Ковальскі сказав, що до вини почувається постільки, що „глузував з Церкви й Божих судів". До ніякої иншої вини не почувається, а коли завинив, то просить милосердя в імя Боже і вітчини. Остання заява Ковальского зробила на салі неприємне враження. Ковальского засуджено на 2 роки й 8 місяців дому поправи, полишаючи його на волі за приміненням кавції 1000 золотих.

3 РОКИ ВЯЗНИЦІ ДІСТАЛОСЯ ПОЛІЦІЯНТОВІ.

Суд в Бережанах засудив Володимира Копистиньского, урядовця поліції, на три роки тюрми за фальшування грошевих переказів.

ВИСТУП КАТА В КРАКОВІ.

В Кракові виконано присуд смерти на Ґрабосю Ґрабовскім, який минулого року вбив сторожа лісів Г. Базарника в Дубю біля Кракова. Суд присяглих засудив Ґрабовского ще в лютім ц. р. на смерть. Суд апеляційний у Варшаві присуд потвердив, а президент републики відкинув прохання про ласку.

ЯК УВОДЯТЬ В АНҐЛІЇ НАУКОВІ ЗДОБУТКИ В ЖИТТЯ?

Анґлійські промислові та торговельні кола зацікавилися незвичайно анґлійським телевізійним товариством, основаним недавно в Лондоні відомим винахідником телевізійного апарату Оттоном Фултоном. Наслідком цього пішли акції згаданого товариства до того ступня вгору, що потрібний капітал був більш як 4 рази покритий. Анґлійські промисловці числяться з великими успіхами цього товариства. Подібне товариство, якого завданням буде перевести ужиток апарату в практичне застосування, завязалося також у Кракові.

БЮРОКРАТИЧНИЙ ЖАРТ.

У радянськім „Гудку" читаємо таку соковиту побутову історію: Начальник залізн. стації Полтавка (півд.-східного шляху) Блінніков сильно нудьгував. Він хотів розвіяти одноманітну прозу своєї буденщини якимсь жартом. 3-го серпня покликав до себе ваговика Шкорпетка і сказав: „Від завтра ти перебираєш від мене управу стацією. Ось депеша з центра..." Робітник, що важив увесь час баґаж, гадав, що „начальство" глузує. Але офіціяльна телеґрама була переконуюча. І підпис був на ній: „Кессельмахель". Перевели всі формальности, склали акт і підписали: „Блінніков — віддав стацію, Шкорпетко — переб рав". Аж тоді Блінніков почав реготатись і оповів, як він підробив телеґраму. Але Шкорпетко вже не повірив. Він увійшов у свою ролю і не бачив нічого смішного ні дивного в тому, що він може бути начальником стації. І відмовився віддати управу. Блінніков покликав поліцію і казав Шкорпетка арештувати. Але поліція не бачила причини до арештування — всі папери в порядку. Блінніков мусів писати аж до центра і розяснювати халепу. За той час Шкорпетко був начальником. Мусіла приїхати комісія і аж тоді Шкорпетка „скасували".

БЕРЛІНЦІ НЕ ХОТЯТЬ ПІДЗЕМНОЇ ЗАЛІЗНИЦІ.

Товпа Берлінців напала в ночі на робітників, які працюють при будові підземної залізниці. Демонстранти підпалили приготовані на площі деревляні пороги. Поліція арештувала 12 ворохобників.

КОРОЛЬ АМАНУЛЯГ — КАЛІФ УСЬОГО ІСЛЯМУ.

В музулманськім світі є сильна тенденція вибрати короля Аманулята калїфом цілого ісляму. Аманулят підчас подорожі по Европі прийшов до переконання, що европейські держави признали би його вибір.

ЗАЛІЗНИЧНИКИ РОЗБИШАКАМИ.

У Вроцлаві відкрито, що більш-менш від року зорґанізована банда залізничників, до якої належали й урядники, грабила клунки подорожників у баґажних возах. Шістьох учасників банди арештовано, а в їх помешканні найдено цілі маґазини награблених предметів.

ЧОРНИЙ ДОЩ У НОВІЙ ЗЕЛЯНДІЇ.

Над Новою Зеляндією шаліла кільканацять годин ґрізна буря. Небо затягнулося чорними хмарами, з яких впав дощ, сильно змішаний з болотом. Болото це в короткім протязі часу вкрило грубими верствами дахи домів.

ЗАПОВІДАЮТЬ ЕПІДЕМІЮ ҐРИПИ.

Один анґлійський учений віщує, що цього року появиться в Европі сильна епідемія ґрипи, похожа на ґрипу з 1918 р.

ПРОВОКАТОР.

У плонському повіті арештувала польська поліція 30 членів Комуністичного Союза Молоді. Усіх їх видав Вацлав Томасевіч, про котрого пишуть польські ґазети, що „він головно причинився до ліквідації комунізму на терені повіту". Незадовго після арештовань найдено Томасевича неживим на цвинтарі, постріленого кількома кулями.

ШКОЛА НА ВЕЛИКІЙ УКРАЇНІ.

На пленумі Всеукраїнського комітету спілки Робітос з приводу системи освіти на Україні зясувалося, що українська система освіти цілком правильна й виправдала себе. Ця система, 7-річна трудшкола, профшкола й ВИШ. Але ця система народньої освіти потребує деяких удосконалень. Треба створити орґанічний звязок між трудовою й професійною школою, щоби з трудшколи до профшколи переходили без іспитів. Профшколи треба перетворити в навчальні заклади, що випускають середніх кваліфікованих робітників.

На думку Наркомосу треба встановити для середньої освіти 12 років, замісць 10. Отже надалі трудова школа з 7-річки повинна перетворитися на 8-річку. Наркомос висуває також проблему починати шкільне навчання дітей з 6 років, а дошкільне виховання з 4.

Щодо вищої освіти, то треба, лишаючись при погляді готування спеціялістів двох видів, обєднувати окремі одноpодні факультети й укріпляти ВИШ-і.

ВІДГУКИ НА ПРОМОВУ ПРЕЗИДЕНТА КУЛИДЖА

В ЕВРОПІ ДУМАЮТЬ, ЩО ПРОМОВА КУЛИДЖА ВИСВІТЛЮЄ МАЙБУТНЮ ЗАКОРДОННУ ПОЛІТИКУ ГУВЕРА. ЗАГАЛЬНО ЗАДОВОЛЕНІ ВСІ, ЩО КУЛИДЖ ВИСЛОВИВСЯ ЯСНО І НЕДВОЗНАЧНО.

ЛОНДОН, 12. листопада. — Тут кажуть, що промова Кулиджа в день десятої річниці завішення зброї дає вказівки на те, яка буде дальша міжнародня політика Злучених Держав. Особливо ясно накреслені такі чотири пакти цієї політики:

Програма Злучених Держав по розбудові військової фльоти, а спеціяльно щодо будови кружляків, буде неодмінно проведена в життя.

Вашинґтон все ще має надії на обмеження загального зброєння держав, над чим тепер працює в Женеві підготовча комісія.

Нема рівнож чого сподіватися полекшення щодо сплати Злученим Державам воєнних боргів.

Знаючи ці принципи майбутньої політики Злучених Держав, Европа тепер вже знає, як їй буде треба провадити дальшу політику.

ПАРИЖ, 12. листопада. — Французька преса, критикуючи промову Кулиджа, вважає нельоґічною його заяву про необхідність зброєння Америки та про одночасне її стремління до загального обеззброєння.

Дивно, що Америка, яка не має сильних сусідів у себе й знаходиться в добрім стратеґічнім становищу, потребує більше узброюватися ніж Франція, яка має сильних сусідів. Так само мало хто згідний із заявою президента, що Америка нічого не позискала з минулої війни.

БЕРЛІН, 12. листопада. — Промова Кулиджа викликала в Німеччині поділ думок. Лише на одньому сходяться всі: що політика Злучених Держав супроти Европи при Гувері буде така сама, як була при Кулиджі.

З промови президента видко, що годі сподіватися на полекшення повоєнних зобовязань Німеччини. Це зміцнює позиції тих Німців, які говорять, що Німеччина може піднестися лише в збройнім конфлікті, як вона впала від зброї.

Заява Кулиджа свідчить, що Злучені Держави будуть триматися військового невтралітету та політичної незалежности супроти Европи.

ПАРЛЯМЕНТ НА СТОРОНІ БОЛДВИНА.

ПАРТІЯ ПРАЦІ ПОСТАВИЛА РЕЗОЛЮЦІЮ, В ЯКІЙ СКЛАДАЄ ВИНУ ЗА БЕЗРОБІТТЯ НА УРЯД. ТОРГОВЛЯ З РОСІЄЮ ЗМЕНЬШИЛАСЯ, БО СОВІТИ НЕ МАЮТЬ ГРОШЕЙ.

ЛОНДОН, 12. листопада. — Парлямент 321 голосами проти 151 відкинув резолюцію Партії Праці з обвинуваченням уряду Болдвина за безробіття в Анґлії. Притім Мек Доналд закидав урядови, що він сам збільшив безробіття розривом з Росією.

Міністер війни, відповідаючи на закиди Мек Доналда, заявив, що торговля з Росією зменьшилася тому, що Совіти не мають грошей, а потрохи купують тільки найпотрібніші засоби поживи для харчування свого населення.

СЕРБИ УСТУПИЛИ ХОРВАТАМ.

ПРЕМІЄР-МІНІСТЕР ЮГОСЛАВІЇ ЗАЯВИВ, ЩО ПРАВИТЕЛЬСТВО РОЗВЯЖЕ ТЕПЕРІШНИЙ ПАРЛЯМЕНТ ТА ГОТОВО ПОШИРИТИ АВТОНОМНІ ПРАВА ХОРВАТІЇ.

БІЛГОРОД, 12. листопада. — Довга й уперта боротьба Хорватів, Дальматинців і Словінців змусила уряд Югославії піти на уступки. Нарешті премієр-міністер Корошевіч заявив, що уряд готовий узглянити домагання автономістів, колиб це скріпило югославянську державу.

Уряд згоден змінити конституцію так, щоби були забезпечені ширші автономні права Славян не-Сербів. Він розвяже парлямент і розпише нові вибори, як тільки осягне в Загребі прелімінарну умову з Хорватами, що не буде захитувати цілости й могутности Югославії.

ЯК МАНЮ ПРИЙШОВ ДО ВЛАДИ.

БУКАРЕШТ, 12. листопада. — Тепер стало відомо, що селянська партія плянувала похід на Букарешт з метою доконати державного перевороту силою, коли Братіяну не уступить. Тому реґентська рада, щоби запобігти революції, змусила Братіяна уступити та доручила Маню, лідерови селянської партії, сформувати нове правительство.

Становище правительства Маню буде дуже важким, бо проти нього обєдналися всі инші партії, що стали в гостру опозицію до селянського кабінету міністрів. Провід в опозиції ведуть Братіяну, ґенерал Авереску і Джорґа.

РОБІТНИЧА КРІЗА В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН, 12. листопада. — Дві третини німецьких фабрик залізної індустрії не працюють. Це викликало безробіття більше ніж пів мілона робітників. Райхстаґ змушений занятися питанням, як знайти вихід з тяжкої робітничої та промислової крізи.

СПОДІВАЮТЬСЯ БІЛЬШИХ ВИБУХІВ ЕТНИ.

КАТАНІЯ, 12. листопада. — Вульканольоґи кажуть, що вибух Етни ще не перевисшив одної третини сили можливого вибуху. Тому сподіваються, що може прийти ще до небувалого й страшного вибуху вулькану. Все, що тепер твориться навколо Етни, може бути лише прелюдією до страшнішої катастрофи.

Правительство й цивільна влада допомагають населенню ратуватися від загибелі. Всі зі страхом чекають, коли лява дійде до моря й почне його заливати, бо не відомо, що тоді буде при зустрічі води з лявою з надзвичайно високою температурою.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES. Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N

З ПРИВОДУ СВЯТА МИРА

Свято Завішення Збруї, згл. десятьлітна річниця закінчення світової війни, дала притоку президентови Кулиджови до виголошення дуже знаменної бесіди. В своїй промові торкнувся президент всіх тих питань, щодо яких заходять певні сумніви, як вони будуть вирішені. І саме тому заговорив през. Кулидж про світове розоруження, про справу сплати воєнних довгів, про американську ізоляцію, а зосібна про відношення Америки до Европи. Як бачимо, все це питання першої ваги.

Слова през. Кулиджа були важкі як олово. Вони розвіють не одні надії всіх тих оптимістів, що вірили в зміну курсу заграничної політики теперішньої адміністрації зглядом Европи. Тепер всі ті гірко розчаруються, і там в Европі і тут в Америці.

През. Кулидж заявив без обиняків, що Америка мусить тепер думати виключно про себе. Це неправда, казав Кулидж, що Америка зробила добрий бизнес на війні, що через війну вона забогатіла. Навпаки, вона втратила через війну яких 100 міліярдів долярів. Другі держави надолужили воєнні втрати через територіяльні придбання, тому американські втрати більші ніж якого иншого краю. От і тому саме не можна думати про редукцію воєнних довгів чи їх занулювання. Кулидж заявився за тим, що довги мають бути сплачені. Що більше, президент є тої думки, що Европі не треба давати ніяких американських дальших позичок, бо вона вже стала економічно на ноги, а позичені Америкою гроші готова обернути не на економічну відбудову, а на зброєння.

През. Кулидж розбив всі надії щодо цього, щоби з мирового договору Келоґа могло вийти щось позитивного і путнього. Тому саме треба Америці думати про дальше зброєння, особливо на морі. Розбудова морської фльоти — це справа необхідної конечности. Можна вірити, що Келоґове поставлення війни поза законом річ гарна та що треба надіятися, що може колись народи підуть по тій дорозі, але на разі треба думати — про нові кружляки. Треба хоч дігнати Анґлію, бо вона дуже випередила Америку під оглядом зброєння на морі.

Вже того, що ми тут піднесли, доволі, щоби зорієнтуватися в тій політиці, якої думає придержуватися през. Кулидж і річ ясна його наслідник Гувер. Вже з того можна пізнати, що Злучені Держави махнули рукою на Европу і не дбають так дуже про те, яке там враження викличе промова президента, виголошена в свято мира, в десятьлітну річницю завішення збруї. Републиканська адміністрація звертає тепер свою увагу куди інде — в сторону Полудневої Америки. І тому саме вибирається тамтуди тепер Гувер.

ПО УЖГОРОДСЬКІМ СВЯТІ

(Оригінальна допись до „Свободи").

Коли би хто хотів схарактеризувати теперішний настрій, пануючий на Закарпатській Україні, то можна би його схарактеризувати коротко: **„загальна, безмежна ненависть проти Чехів".**

Мені лучалося бувати підчас світової війни по ріжних краях і бачити всілякі народи та тертя поміж ними. Але навіть давна ненависть Поляків проти Росіян не може рівнятися з тою ненавистю, яка панує у наших Закарпатських Українців супроти Чехів.

Алеж-бо і Чехи — це справді майстри, коли іде о це, щоби розбудити і в найлагідніших людях — просто шалену ненависть супроти себе.

Вони мають свій, цілком спеціяльний спосіб ускакувати з чобітьми в чужу душу, стрясти нею в найглибших її основах, та обидити людину щодо всього, що для неї найсвятіше.

А при тім всім — якаж погана тактика, який цинізм!

Будучи століття цілі в неволі у австрійських Німців — вони набралися цілого ряду справжніх невільничих прикмет — а не дай Боже — коли невільник стане нараз сам паном та прийдеться йому других тримати під своїм обцасом! Тоді він уже позволяє собі „у всю", а хамство його прямо не знає міри. Не дурно отже Німці характеризують Чехів яко „айн склявенфольк" — народ невільників, бо це названня якраз тут на місці.

До того — можна собі представити, як такий „склявенфольк" розгуляється на чужих плечах, коли йому попадуться в руки такі слабосилі та потульні сотворіння, як наші Закарпатські „Русини". Вони так були приголошені тисячлітним панованнем Мадярів над ними, що коли й те панованне упало, і можна — тай треба було — негайно долю своєї країни брати в свої власні руки — то в них не стало ні відваги, ні завзяття це зробити — аж вдерся в їх країну новий пан — Чех, а видячи їх легкосердність — без великих церемоній засів їм на карку.

Малиж вони преці свою Директорію, але вона цілком пасивно відносилась до біжучих подій і замісць візвати свій народ до організації і — що найважніще — до негайного виставлення збройної сили — вона ждала, аж Чехи цілу владу візьмуть в свої руки та заллють ціле Закарпаття своїми Прецлічками!

Я сам бачив, як та Директорія представлялася одному чеському міністрови: як покірно, як тихо вона до нього промовляла!

І як же не панувати над такими!

Але сталося — а Чехи, не бачучи нашого відпору — скоро зорієнтувалися, а піднявши свого кирпатого носа до гори — знайшлися скоро в ролі пана і володітеля.

Коли хам-невольник починає другим коверзувати — то лиш добрий поличник може його опритомнити і завернути назад в границі приличности.

Але на Закарпаттю таких відважних не було — тому й не диво, що тут чеський хам запустив так глибоко корінне і в такий безличний спосіб коверзує над автохтонною людністю.

З тої причини й так нелюбі для Чехів наші Галичани, котрі мали вже за собою довголітну школу політичного життя, а знаючи, чого автохтонам бракує, старалися їм це защіпити, додати духа та отворити очи на чеські безправства.

А Чехи їх доти терпіли, доки не зтягнули собі з Чех досить своїх людий, щоби ними обставити місця, занимані доси пильними і роботячими Галичанами. В цей спосіб викинули вони біля двох соток нашого чесного учительства — а робили вони це у формі надзвичайно грубій:

Заїзджала фіра з двома посіпаками, учителеви вручувано наказ виїзду з чехословацької републики, паковано його з родиною і річами на фіру та везено до границі.

Так діялося в переважнім числі випадків.

А тепер беруться вже навіть до високих урядовців **Галичан!**

Очевидна річ, що ті звернулися до адміністраційного трибуналу і в многих випадках виграли справу. Але нащож славна чеська солідарність?!

Нараз трибунал адміністраційний змінив свій погляд і почав признавати, що уділене закарпатським урядом Галичанам право горожанства є неважне.

З уваги на це, що позисканне чужого права горожанства є получене з рівночасною втратою попереднього — ті Галичани позістали взагалі без всякого права горожанства — так як які піднебесні птахи!

Було би отже пожаданим, щоби президент д-р Петрушевич, котрий вже такі гарні успіхи в справі Закарпаття перед Лігою Націй позискав — представив їй і ті нові безправства Чехів, нарушуючих просто міжнародне право та засадничі підстави його.

Про таке безправство потреба конче вдарити в дзвін і за океаном, в Америці.

Між иншим треба би запротестувати і проти основування на Закарпаттю чисто чеських шкіл в місцевостях, де нема може і трох-чотирох Чехів.

Помагають у тім Чехам Жиди і Мадяри; перші з лизунства, другі з ненависти до нашого народа. Але і ненависть до себе самих засівають Чехи між нашим народом через таке поступованне — просто безмежну, і то без огляду на партійну приналежність.

Ось навіть шкільна молодь в Мукачеві і Хусті, стояча більше під кацапським впливом — ненавидить Чехів таксамо горячо — як і молодь инших середних шкіл! А в кацапських часописях чехофобство — на порядку дневнім, помимо того, що Чехи під впливом Крамаржа та Гайна дуже прихильно відносяться до кацапів.

Сілю в очах Чехів було величаве відкритте нашого Народного Дому в Ужгороді. Ви в Америці знаєте вже з часописей подрібнійше, як воно відбулося і тому я не берусь тут того свята описувати.

Але то лиш скажу, що Чехи не вміли навіть — як то Німці кажуть, „зробити доброї міни до лихої гри" — і те наше велике свято — збойкотували. А деж поділася та славна чеська „ляска" (любов) до „сльованства"?

Але було і таке диво: військова управа випозичила коні для нашої бандерії і в той спосіб причинилася неабияк до нашого торжественного походу перед відкриттєм Народного Дому. Вправді один кінь сполошився (на радість кацапам), але так всюди нераз буває.

Незвичайне враження на наших Закарпатських Українців зробила участь галицьких гостей в нашім святі.

На головній частині свята був, на жаль, лише один Галичанин, п. Палій, директор Маслосоюза зі Львова. Мадярські ґазети писали потім, що його ніхто не розумів. Тимчасом йому було годі поза бравами та окликами „слава" просто говорити.

Доперва вечером того святочного дня приїхала сенаторка Кисілевська та посол Луцький, котрі підчас вечерної забави виголосили гарні патріотичні промови, та зазначили, що **весь український народ** тішиться з нашого свята і з вибудування Народного Дому в столиці Закарпатської України.

І промови п. Кисілевської та п. Луцького викликали велике одушевлення, головно своїм панукраїнським духом.

Але це не подобалося дуже присутним чеським журналістам, а україножерні „Подкарпатске Гляси" напали з цеї нагоди наново на національний рух у нас в статі: **„Українска провокаце небо демонстраце?"**

Стаття та є повна нападів на український національний рух, та підозрінь, звідки то „Русіні" роздобули гроші на будову такого пишного Народного Дому.

Автор-Чех дає до пізнання, що тут мусіли помагати і галицькі Українці.. і... Мадяри! Якаж низька і глупа злоба у чеського писаки! Що і галицькі Українці дещо нам допомогли — хоч і небагато — то правда, але причім тут Мадяри, завзяті вороги України й Українців?!

„Подкарпатске Гляси" уважають ціле те свято за „украінску демонстраці, чі спіше (радше) провокаці проті чсл. републіце а Подкарпатске Русі".

Що те свято було українською демонстрацією — це річ природна, але провокацією? І то також і проти Підкарпатської Руси?

Алеж ти „глюпи", брате Чеху, — „моц глюпи"!

Августин Гелебан.

ПОШУКУЄМО 83 УКРАЇНЦІВ З $100.

ДЕТРОЙТСЬКА ГРОМАДА ЗРОЗУМІЛА, ЩО АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ ВЗЯЛИСЯ ДО ВЕЛИКОГО І БЛАГОРОДНОГО ДІЛА, КОЛИ ЗАДУМАЛИ СВОЇМ КОШТОМ ПОБУДУВАТИ У ЛЬВОВІ ДІМ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ. ЦЕ БУДЕ ГАРНА ПАМЯТКА, ЗЛОЖЕНА УКРАЇНЦЯМИ З АМЕРИКИ В ДЕСЯТІ РОКОВИНИ ЗАХОПЛЕННЯ НИМИ ВЛАДИ У ЛЬВОВІ І ПРОГОЛОШЕННЯ СВОЄЇ ДЕРЖАВНОСТИ.

БРАТСТВО св. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ, ВІД. 292 У. Н. СОЮЗА, ВЛАШТУВАЛО НА ТУ ЦІЛЬ БАЛЬ, А ЧЕСНІ ДЕТРОЙТСЬКІ УКРАЇНЦІ ТУ ЦІЛЬ ПОПЕРЛИ, А ВИСЛІД ТАКИЙ, ЩО БРАТСТВО ВИСЛАЛО $150 НА БУДОВУ ДОМУ ІНВАЛІДІВ ЧЕРЕЗ:

OBYEDNANYE
P. O. BOX 411,
PHILADELPHIA, PA.

БРАТСТВО ВІРИТЬ, ЩО ИНШІ НАШІ ТОВАРИСТВА ВІДГУКНУТЬСЯ В ТАКИЙ САМИЙ СПОСІБ ТА ЩО В КОРОТКІМ ЧАСІ ЗНАЙДЕМО ДАЛЬШИХ 83 УКРАЇНЦІВ ЧИ ТОВАРИСТВ, ЩО ЗЛОЖАТЬ ПО $100 І В ТОЙ СПОСІБ ДОВЕРШИМО ВСІ РАЗОМ ВЕЛИКОГО ДІЛА, БО ЗБУДУЄМО ПРИТУЛОК ДЛЯ ГЕРОЇВ ВЕЛИЧНИХ ЛИСТОПАДОВИХ ДНІВ.

ЗА УРЯД БР. св. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ, ВІД. 292 УНС:
ІВАН ФОРИСЬ, предс.
ВОЛОД. ВІЗНИЧАК, секр.
ТЕОДОР МЕДВІДЬ, касієр.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ВІЛКС БЕРРІ, ПА. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 223, подає до відома членам, що збори відбудуться в неділю, 18. листопада, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Є важні справи тому кождий член повинен явитися. Не явившийся підлягає карі після статута. Гр. Ґулька, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Тов. Вільна Україна, від. 176, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 17. листопада, в годині 7-ій вечером, в Укр. Гор. Клюбі, 618 W. Lackawanna Ave. Проситься членів прибути на сі збори в означенім часі. — Р. Рубльовський.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Бр. св. Ґеорґія, від. 239, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 18. листопада, в 2-ій годині пополудни, в домі Укр. Горожан. Справи дуже важні для відділу, отже хто не прийде заплатить кару після ухвали присутних членів. Повтаряється, що мітінґ відбудеться о 2-ій годині, а не о 1-ій год. як досі. — Ів. Хмелик, Ів. Паращак, Вол. Сеґінь.

БЕНТЛЕЙВІЛ, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 109, повідомляє всіх тих членів, котрі довгують до братської каси по $10 вже два роки, щоби кождий не відмінно в листопаді і грудні с. р. віддав. Ті $10 не будуть нікому даровані, а в противнім разі ті члени будуть виключені з братства і Союза. Ми вже три рази упоминали тих членів, а се остатній раз. Віддаш, товаришу, $10 до 16. грудня 1928, будеш членом У. Н. Союза і відділу 109, а не віддаш, то після статута § 287, 250, 251, сратиш членство. — Іван Фариняк, предс.

Б. Будзиновський.

НА ДВА БОКИ.

(Історична повість).

(49)

— Пусте! Він про мене знав ще більше. Хоч знав, хотів зробити мене своєю жінкою. Ти перебив.

— То він знав про тебе щось більше?! — Чаплінські крикнув. — Чому я всего того не знаю? Знаю тільки те, що ти була вдова. Щож то Хмельницький знає про тебе?

— Що знає, те й знає.

— Ти не скажеш мені? Ти, моя жінка?!

— Іди до Хмельницького і спитай його!

— Ні! Ти сама скажеш! — Чаплінські крикнув добуваючи зза халяви канчука і приступаючи до неї.

— Данилку! Ти вдурів? Ти з канчуком до мене?

Чаплінські скочив у бік і з усієї сили стягнув її канчуком по спині.

— Данилку, що робиш?

Він потягнув канчуком ще раз і ще раз. Вона припала йому до ніг і обіймаючи коліна, благала:

— Данилочку! Я тільки так з жалю, що ти вину побігу Хмельницького скинув на мене.

Чаплінські, вже до безтями розбішений, не слухав, тільки гатив канчуком далі, кричучи:

— Кажи, суко, що Хмельницький знає про тебе! Кажи, бо затовчу тебе на хамуз!

Чаплінська схопилася, тай у двері до другої комнати. Він за нею. Вона до другої комнати, він за нею. Аж в третій комнаті, заки добіг до неї, заперла двері і засунула. Він ще хвилю валив канчуком по дверях і відійшов.

Кричевський послішним гінцем звістив свого гетьмана про побіг сотника і питав, що йому діяти. Чаплінські і всі Ляхи в Чигирині жили пару днів у великій трівозі. Не сумнівалися, що Хмельницький ось-ось наскочить на Чигирин з великою силою запорожських дикунів. Всі ганьбили Чаплінського за те, що довів до того. В найбільшім страху був, очевидно, сам Чаплінські. Не сумнівався, що й Ляхи, щоби задобрити його ворога, не дадуть помочи власному підстарості. Він боявся дома ночувати, бо потерпав, що Хмельницький наскочить на него саме в ночи. Дух вступив в него аж тоді, коли в січни (1948) прийшов до полковника гетьманський гінець з приказом іти на Запороже і спіймати Хмельницького.

— Коли Бог схоче кого покарати, то попсує йому одну клепку — Кричевський погадав, прочитавши гетьманське письмо. — Моїми козаками хоче спіймати Хмельницького! Тим тільки побільшать ядро його армії... Коли вже мені судилося запомогти кума, то треба взяти як найбільший запас.

Виряджаючися в похід, Кричевський не лиш взяв усіх чигиринських козаків. Ще з поза Чигирина стягнув пару сотень. Щоби його війско мало резерву збруї і всякий запас муніції, навантажив кільканацять маж всякою збруєю, не забуваючи малих гарматок. Також взяв великий запас пороху й олова. В одній скрини були ще й гроші, які гетьман прислав на те, щоби полковник мав чим підкупити проти Хмельницького на гріш все голодних Запорожців.

Заграли сурми, загреміли літаври. Чаплінські затирав руки, призираючися тій силі, що з Чигирина відходила на Запороже. Не сумнівався, що Кричевський привезе до Чигирина як не самого Хмельницького, то бодай його голову.

По пару днях прийшла вість, що на Запорожу всі козаки Кричевського покинули свого полковника і перейшли до Хмельницького. Переходячи до него, не забули взяти весь запас збруї і муніції. Полковник і инші старшини втікли до Крилова тільки з бубнами і з хоругвами. Хмельницький пішов далі в глубину Запорожа.

У Чаплінського знов була душа на рамени. І гетьман став потерпати, що з того будьтоби спору між двома шляхтичами, Чаплінським і Хмельницьким, готово вирости козацьке повстання. Йому доносили, що козаки з усіх усюдів переходять на Запороже. Приказав обставити запорожську межу сторожами і не пускати нікого на Низ. Загадав скріпити польський ґарнізон на Запорожу, бо там стояв тільки один, корсунський полк реєстрових козаків. Але незабаром прийшла вість, що на 4. лютого цілий той полк перейшов до Хмельницького.

Одночасно з сею трівожною вістю розійшлися вісти успокоюючі. Сі вісти поширював сам Хмельницький, пищучи до ріжних польських достойників, що він, виконуючи королівський приказ, взявся тепер організувати морський похід проти Турка. І справді, польські звідуни, які вернули з Запорожа, розказували, що Хмельницький збирає війско під прапором червоним з білим орлом. Заколисані такими вістями, Поляки не стягали на Україну більшої військової сили, бо в козацьке повстанне перестали вірити. Тепер тільки дожидали вістий про похід Хмельницького на море.

Нараз, при кінци марта прийшла вість, що Хмельницький чогось поїхав до столиці кримського хана і на Запороже привів чотири тисячі Татар.

Від коли до Хмельницького перейшов корсунський полк, гетьман і инші достойники польської держави засипували його листами. Вони, образумляючи його, питали, які його бажання? На всі ті листи не приходили ніякі відповіди. Аж тепер, коли Хмельницький вже мав під своєю булавою велику військову силу, коли вже мав запевнену татарську поміч, прийшло від него письмо з жаданням скасовання накиненої козакам в році 1638 ординації, привернення давних козацьких вольностий і... виведення з України всіх польських війск.

Аж тепер польський гетьман додумався до того, що як Хмельницького не знищить зараз, то ціла Україна стане в огни. Вибухне повстанне всіх козаків при помочи кримської орди. З усім війском, яке мав під рукою, не виключаючи козацьких полків, рушив на Запороже.

Тепер Чаплінські Хмельницького знов не потребував боятися, бо обох відгороджувала велика сила польського війска. До Чигирина Хмельницький мігби пробратися тільки по трупі польської армії. Старостинська міліція, котру Чаплінські від хвилі, коли забрав Суботів, держав в своїм дворі для оборони перед Хмельницьким, тепер в Чигирині вже була непотрібна. Вона пішла з війском гетьмана. В чигиринськім замку лишилося тільки десять гайдуків.

До Чигирина приїздили щодня гінці з польського табору і привозили новини. Дня 16. мая гінець розказував, що половина гетьманського війска під проводом гетьмана Стефана пішла вперед і вона справиться з Хмельницьким.

— Нині — гінець закінчив, — мабуть вже зійшлися обі сили. Гетьманич має чотири тисячі найліпших реєстровиків і дві тисячі драгунів. Хмельницького розібє на прах.

— Розібє, або не, розібє, — Чаплінські подумав. — Кричевський також мав силу більшу, як тоді мав Хмельницький і що вдіяв? Козаки зрадили. Добре, що старшину помилували і позволили їй втечи. В тім війску гетьманича забагато грецької віри. На шість тисяч вояків, тільки сімсот Поляків. Гетьман зле зробив, що не пішов вперед з цілою своєю силою.

Пару днів гінці не принесли ніякої новини, бо й у таборі гетьмана нічого нового не знали; від гетьманича Стефана не приходили ніякі вісти.

— Мабуть Хмельницький вліз між оба польські війска — Чаплінські подумав. — Якби мав діло з мудрим противником, то гетьман і син взялиби його в два огні. Здавилиби його, як горіха кліщами. Але той хитрий лис не лізби в таку пастку, якби не знав, що противника змудрує. Не добром пахне сей брак вістий від гетьманича.

Чаплінські став свої дорогоцінности визбирувати і напихати ними невеличкі скрині.

— Воздух нечистий? — спитала його жінка, бачучи сю роботу.

— Стереженого Бог стереже, — підстароста відповів. — В ночи, коли всьо буде спати, поможеш мені ті наші скарби занести до возівні.

— Втікаємо?

— Ще ні. Але мусимо бути готові на всякий случай.

В ночи занесли скринки до возівні. Чаплінські дав їх на віз і поприкріплював мотузами.

— Нехай тут стоять — каже, — щоби в кождій хвили були під рукою.

На другий день причвалав гінець і не поступаючи до Чаплінского, скочив просто до стайні. Чаплінські видів його крізь вікно і, дрожачи з нетерплячки, не ждучи, аж гінець зголоситься до него, сам пішов до гінця. За ним вийшла жінка. Гінець перекульбачував коні.

(Дальше буде).

„ЖИВА РЕКЛЯМА"

В Інсбруку, в Австрії, один Англієць-турист несподівано став живою реклямою. Він зі своїм товаришем знайшов собі на ніч притулок у приватному помешканню, де не було ліжка. Шукаючи чогонебудь, щоб підстелити під себе, турист знайшов чудове ліжко, що було сховане за завісою. Не роздумуючи довго, ліг і добре заснув. Але на ранок був здивований, коли побачив перед собою натовп людей, що дивилися на нього крізь велику віконну шибу. То було ліжко на виставі великої крамниці.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Святочний листопадовий концерт.

Заходом українських товариств міста Ню Йорку відбувся 11 листопада святочний концерт, присвячений десятиліттю проголошення української державности на західних землях України.

Склався в Ню Йорку так, що вже від довшого часу національні товариства разом з обома Січами уряджують з нагоди свят концерти в прекрасному помешканню Стайвесент Гай Скул. Ці святочні концерти що далі тим більше притягають до себе Українців міста Ню Йорку, не звертаючи уваги на те, що в день тих свят влаштовують концерти, вистави, чи віча інших груп.

Наочно видно, що концерти в Стайвесент Гай Скул увійшли в традицію кращої частини нюйорських Українців. Так само й було на останньому концерті. Величезна галя була майже виповнена. Але правду треба сказати, що в десятиліття української державности, особливо коли в рідному краю знову сталися страшні криваві події, повинна́ українська кольонія відгукнутися так, щоби для неї мало було й пятьох таких галь. А то ні! Спить українська національна маса Ню Йорку, повита сном національної байдужности, або коли й не спить, то міняє велике національне свято на „товариські" забави.

На цьому концерті, як і на інших, були Українці, що мешкають головно на „Давн Тавн". Лиш одиниці були з інших осередків української кольонії Ню Йорку. А також можна завважити і на кожному концерті. Деб і ким би воно не вряджувалося, майже не побачите більшої скільности Українців з району Вашингтон стріт, з 43-ої вулиці, з 72-ої, з 110-ої, Бронксу і т. д. Адже там також істнують українські товариства, також живе більша скількість Українців, але чомусь вони ухиляються від загально-національного життя. Вони заплісніли в своїх „товариських" шкаралупах і в час, коли свідомі українські патріоти обходять свої національні свята, вони „бавляться" по своїх закутинках. А таке робити, значить валятися гнилою колодою під ногами українського національного життя.

Всеж таки радісно й приємно було бачити, що мимо цього на свято прибула така велика, так гарно достроєна до себе громада з долини міста.

Програму концерту розпочав наш славний хор „Бандурист" під керуванням Ю. Кириченка, співом американського національного гимну.

Не буду тут спинятися ширше над виконанням кожної точки концерту, бо всі вони випали блискуче.

Про хор „Бандурист" уже писалося нераз і тепер можна додати лише те, що з кожним виступом його видно великий, щораз більший поступ. Всі співи артистично виконані. Це дійсно художній український хор, який цілком заслужено за свої труди збирає тепер лаври, ті так рясні невмовкаючі оплески.

Молодий, але добре знаний український скрипак В. Чосник як звичайно, своєю грою захоплював слухачів. Грім оплесків та повторні виклики і домагання захопленої авдиторії прати щораз нові додатки, свідчать про те, яким признанням тішиться В. Чосник.

Пані Фенчинська чудесно виконала сольові співи. Вона має гарний, милий і любий голос. Зі співу видно, що з великим старанням приготовляється до співу та з глибоком почуттям і з душею виконує те, що співає. Своїм співом вона захопила й покорила величезну авдиторію слухачів.

Акомпаніювала їй відома піяністка п-на Віра Стеткевич. Доводиться лише пошкодувати, що така прекрасна піяністка, як В. Стеткевич, що має таку велику музичну освіту й так великий музичний талан — не виступала з сольовою продукцією. А вона вже нераз чарувала слухачів на концертах.

Відомий бас М. Швець виконав співи з артистичним умінням, захопивши слухачів. Він добре відомий серед Українців Ню Йорку, а тому не буду богато говорити про його спів, бо саме імя М. Швеця само про себе говорить. Йому акомпаніювала також п-на В. Стеткевич.

Приємно було бачити українську діточу школу з 14 вулиці, що під проводом свого вчителя гром. О. Стеткевича виступала вже нераз на концертах в Стайвесент Гай Скул. Маленькі діточки в чудесних українських мальовничих убраннях, що держали себе на сцені перед великою авдиторією дуже відважно, чудесно виконали низку національних та патріотичних пісень. З великою любовю та старанністю співали діти свої національні пісні на рідні́м святі. А щоби їх вивчити так гарно співати, вчителеви О. Стеткевичеви довелося положити багато праці, за що він заслуговує на повне признання.

Чуло й з прекрасною дикцією виконали декламації: учениця української школи з 14 вул. Стефанія Гук та ученик Микола Редчук. Вони обоє мають добрий артистичний хист та талан до декламацій.

Громадянин Д. Галичин виголосив в гарно і розумно уложений спосіб вступне слово про значіння національних свят взагалі, а свято з дня 1. листопада зосібна.

Д-р Л. Мишуга виголосив святочну промову, в якій представив велич листопадових днів і їхне значіння в дальшій боротьбі за добуття української державности на всіх землях України. 1 листопад з 1918 року у Львові і 1. листопад з 1928 року у тімже Львові — це запорука нашого остаточного визволення.

Громадянин В. Кедровський в коротких словах говорив про події, що сталися у Львові в десяту річницю проголошення української державности. Він, протестуючи проти ляцьких знущань, підніс, що хай вороги памятають, що в крові не лише топиться свобода й державність народів, але з крови визвольної боротьби родиться свобода, а на крові героїв будуються держави.

На концерті була переведена збірка на інвалідів. В піднесенім і святочнім настрою виходили з галі учасники цього так гарного концерту.

Гість.

—o—

КЕНМОР, О.

На Дім Українських Інвалідів у Львові.

З нагоди 10-літньої річниці проголошення Західно-Української Народньої Републики пішли ми поміж наших громадян, щоби зібрати на будову Дому Українських Інвалідів у Львові. Думали; коли одні давали своє життя за наш рідний край, то другі чейже не відмовляться дати пару центів. І дійсно, ми в надіях не завелися. Наші громадяни дали з щирого серця, що могли.

Зібрано $100.50 і вислано до краю через Обєднання.

Жертвували по 12 дол.: Ф. Дрижак, І. Пільгуй і А. Косоноцький; по 10 дол.: І. Синюта, К. Цепко, М. Іванцьо; Т. Галамай 5 дол.; по 2 дол.: Текля-Дорош, О. Цепко, В. Пільгуй, Р. Заремба; по 1 дол.: Матрона Іваніцька, П. Славич, К. Пирка, С. Дреслер, І. Цепко, Л. Сахарнецький, М. Хорощак, І. Пирка, Г. Корпіта, М. Філяс, Е. Тивончук, М. Венгер, Катерина Дулепка, Н. Сорока, Н. Українець, М. Мінько, Н. Іваніцький, О. Гурин, Г. Сташків; Й. Сливчак 50 цнт. — Разом $100.50.

Збирали збірку: Іван Пільгуй, Андрій Косоноцький і Фелікс Дрижак, бувший стрілець У. Г. А.

—o—

ДІРФІЛД, МАСС.

З Листопадового Свята на інвалідів.

Парохія в Савт Дірфілд, Масс., відсвяткувала день Першого Листопада як день незалежности Української Держави. Наш парох Ф. Двуліт промовив пару слів за наших героїв, полеглих за свою вітчину й інвалідів, котрі остали по війні, і просить нас о поміч. Вірні, котрі були в церкві, зложили $11.50 на інвалідів. По 1 дол. зложили: Іл. Процишин, Ів. Костюк, Й. Затирка, Т. Тимковин, Ів. Худзік, з по 50 цнт.: М. Рева, Розалія Намака, В. Болюх, то є $6.50, а $5 зібрано дрібними датками.

По Службі Божій зійшлися всі до галі, відспівали пару народних пісень і наш товариш Микола Рева пригадав зібраним про будову Дому для Українських Інвалідів і присутні зложили на ту ціль $16.00. Імена тих, котрі зложили свої жертви на будову дому: о. Ф. Двуліт 2 дол., Анна Янишин 1 дол., Й. Затирка 2 дол., С. Затирка 1 дол., І. Процишин 1 дол., В. Коваль 1 дол., А. Янишин 1 дол., А. Смага 1 дол., О. Сельський 1 дол., Н. Рева 1 дол., В. Болюх 1 дол., І. Олійник 1 дол., І. Костюк 1 дол., І. Дацишин 1 дол. — Разом зібрано на будову дому $16.00; на інвалідів $11.50. Разом зібрано 72.50, які відослано до Обєднання.

За комітет:

Іван Костюк, предс.;
Олекса Сельський секр.;
Григорій Чаплій, касієр.

—o—

МЕНЧЕСТЕР, Н. Г.

З панахиди на інвалідів.

Наша маленька гр.-кат. парохія Покрови Пр. Діви Марії в Менчестер, Н. Г., відсвяткувала також 10-літню річницю незалежности Української Держави в той спосіб, що 1. листопада с. р. відправлено Сл. Божу і панахиду за полеглих в обороні своєї батьківщини героїв, а 4. листопада, то є в неділю по богослуженню з всею асистою відправлено другу панахиду за полеглих, підчас котрої заряджено збірку на тих, що зістали при життю, але каліками, то є інвалідів у Львові, що коротають свій вік гірш прошаківжебраків. Збірка принесла $24.25 і ту суму переслано до краю через Обєднання.

о. А. Черепаняк.

В трамваю.

— Пане, ви сіли на мій капелюх!

— Слава Богу, а то я вже думав, що то мій капелюх!

ЗАГАЛЬНИЙ ЗВІТ ЖЕРТВ

НА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ УКР. НАРОД. СОЮЗА

за жовтень 1928 року.

Число відділу	Члени	Відділи з каси	З пушок	З підприемств	Не члени	Разом
14	$	$ 46.93	$	$	$	$ 46.93
25	10.00					10.00
29	62.00					62.00
44	18.00					18.00
49	11.50				.50	12.00
52	2.00					2.00
55	18.00					18.00
58	30.00	10.00				40.00
73	3.00		7.15	49.85		60.00
84	13.25	5.00		21.50	3.25	43.00
91	10.00					10.00
116	5.00					5.00
136	8.50					8.50
137	56.22			74.78		131.00
146	5.00					5.00
171	20.00					20.00
177	64.00					64.00
204	12.60					12.60
282				50.00		50.00
330	1.00			10.00		11.00
336	5.75					5.75
355				15.00		15.00
363	3.00					3.00
364				30.36		30.36
385	15.75				2.00	17.75
	$ 374.57	$ 61.93	$ 7.15	$ 251.49	$ 5.75	$ 700.89

ПОІМЕННИЙ ВИКАЗ ЖЕРТВ

НА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ УКР. НАРОД. СОЮЗА

за жовтень 1928 року.

ВІДДІЛ 14.

Тов. Буковина в Ню Йорку, Н. Й.

Жертви з каси відділу проголошено.
Діслано з каси відділу $46.93

Разом $46.93

ВІДДІЛ 25.

Тов. Свобода в Джерзи Сіті, Н. Дж.

Жертви від членів проголошено.
Діслано від членів $10.00

Разом $10.00

Ядловський Семен $5.00
Гела Андрій 2.00
Кедровський Володимир 2.00
Мостенський Михайло 1.00

ВІДДІЛ 29.

Бр. Преображення Господнього в Рон, Па.

Жертви від членів і з пушки проголошено.
Діслано від членів $62.00

Разом $62.00

Гривняк Григорій $2.00
Бот Микола 1.00
Гулик Тімко 1.00
Бережанський Іван 1.00
Пацкевич Іван 1.00
Федак Василь (стар.) 1.00
Фелч Михайло 1.00
Брезнощак Григорій 1.00
Грицько Микола 1.00
Гривняк Михайло 1.00
Гривняк Дмитро 1.00
Гривняк Юрко 1.00
Федак Марія 1.00
Денис Микола 1.00
Яхман Евстахій 1.00
Яжвінський Іван 1.00
Гавришко Стефан 1.00
Трус Теофіль 1.00
Хромчак Андрій 1.00
Цирка Григорій 1.00
Вайпа Михайло 1.00
Вайпа Андрій 1.00
Тимець Роман 1.00
Здирко Петро 1.00
Лейцюсь Іван 1.00
Блюй Василь 1.00
Няй Гнат 1.00
Ковалевич Семен 1.00
Каплун Іван 1.00
Каплун Григорій 1.00
Ґрозьо Стефан (мол.) 1.00
Ґрозьо Андрій 1.00
Козмовський Іван 1.00
Кулявий Іван 1.00
Мондзяк Стефан 1.00
Малищак Іван 1.00
Сторожко Василь 1.00
Стецак Параска 1.00
Савка Олекса 1.00
Ґрозьо Стефан (стар.) 1.00
Коваль Михайло 1.00
Коваль Йосиф 1.00
Вайпа Антін 1.00
Тріщук Гнат 1.00
Балутянський Василь 1.00
Шкварла Захар 1.00
Сокольський Мирон 1.00
Бурич Гнат 1.00
Ґрозьо Іван 1.00
Ґрозьо Стефан 1.00
Прус Петро 1.00
Сташак Іван 1.00
Ґловацький Теодор 1.00
Шура Михайло 1.00
Шура Іван 1.00
Н. Н. 1.00
Н. Н. 1.00
Н. Н. 1.00
Н. Н. 1.00
Н. Н. 1.00
Н. Н. 1.00

ВІДДІЛ 44.

Тов. Українських Січових Стрільців у Нортгемптон, Па.

Жертви з каси відділу, від членів і з пікніку проголошено.
Діслано від членів $18.00

Разом $18.00

Барна Григорій $1.00
Демчик Іван 1.00
Демчик Лука 1.00
Потіха Олекса 1.00
Садовий Пилип 1.00
Сеник Стефан 1.00
Шиляк Андрій 1.00
Вітушинський Самійло 1.00
Мичуда Юрко 1.00
Антонюк Гавриїл 50
Антонюк Текля 50
Чепеляк Юстина 50
Чепеляк Катерина 50
Демчик Текля 50
Демчик Панько 50
Гнатів Ксеня 50
Гнатів Константин 50
Гибрик Марія 50
Гибрик Микола 50
Кудрик Агата 50
Кудрик Стефан 50
Шишка Теодора 50
Шишка Василь 50
Шевчук Василина 50
Шевчук Ілько 50
Задубера Настя 50
Задубера Олекса 50

ВІДДІЛ 49.

Бр. св. Михаїла в Торонто, Онт., Канада.

Жертви з каси відділу і від членів проголошено.
Діслано від членів $11.50
Від не члена 50

Разом $12.00

Подлужевич Михайло $3.00
Семчук Петро 3.00
Богонюк Гринько 1.00
Яцків Микола 1.00
Юречків Микола 1.00
Місюрка Іван 50
Дзюрман Михайло 50
Гнідай Гнат 50
Місюрка Яків 50
Пуколь Дмитро 50
Возьний Михайло (не член) 50

ВІДДІЛ 52.

Тов. ім. Івана Франка в Голийок, Масс.

Жертви з каси відділу, від членів, від не членів і з підприемства проголошено.
Діслано жертву від члена $2.00

Разом $2.00

Бучацький Петро $2.00

ВІДДІЛ 55.

Бр. св. Михаїла в Кортіс Бей, Мд.

Жертви з каси відділу і від членів проголошено.
Діслано від членів $18.00

Разом $18.00

Крокош Стах $9.00
Будаґазий Василь 3.00
Семенків Яків 2.00
Біленький Петро 2.00
Колодзінський Микита 1.00
Шандровський Микола 1.00

(Дальше буде).

— Тату, тітка обидила тебе!

— Чому?

— Бо вчора сказала мені „Ти свинко!", а нині каже „Ти зовсім викапаний тато!"

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На оборону невинно засуджених.

З рамени Американсько-Горожанської Ліґи переведено збірку на дальшу оборону невинно засуджених Атаманчука і Вербицького, щодо котрих відбудеться ще одна розправа у Львові.

Зібрано $35 і віддслано до краю через Обєднаннє.

Зложили: А. Чайка $2; по $1: П. Бокальчук, А. Куцик, І. Тураш, В. Дроботій, Г. Хлистун, І. Шкварок, Д. Левицький, П. Редчук, О. Лотоцький, В. Дворчин, Я. Пшик, Я. Тарас, О. Сомис, а решта дрібними.

ІСТОН, ПА.

На невинно-засуджених.

На невинно засуджених зложили: Тов. ім. Б. Хмельницького, від. 137 У. Н. С., $5; Ф. Сагатий $2; по $1: М. Підгайний, Ст. Терлецький, Т. Кульчицький, В. Беднарський, І. Вересюк, М. Колодруб, І. Костюк, Т. Харко; по 50 цнт.: Дешевський І., Г. Яворський, М. Заторойко, І. Рудавський.

Разом вислано до Обєднання $16.85.

КОЛЧЕСТЕР, КОНН.

З панахиди на інвалідів.

На листопадових панахидах за наших героїв зібрано в українській православній церкві в Колчестер, Конн., $10.95, а в такій же церкві в Честервил, Конн., $12.58.

Разом вислано на інвалідів через Обєднаннє $23.53.

Зложили в Колчестер, Конн.: по 1 дол.: о. Є. Прокопчук, М. Марцінко, М. Олійник, Е. Федус, П. Гута, М. Галуга, Г. Возьний; по 50 цнт.: П. Дикий, П. Попович, С. Болюх, М. Клімак, В. Гурський; по 25 цнт.: І. Івашко, Ю. Болюх, М. Федус, М. Прокопчук; з дрібних жертв 45 цнт.

В Честервіл, Конн., зложили по 1 дол.: В. Турський, М. Турська, М. Савіцький, С. Савіцька, А. Багрій, М. Титла, М. Топаш, С. Прокоп, А. Прокоп, Д. Даниїл, В. Юркевич; І. Гудима 55 ц.; А. Гудима 28 ц.; М. Топаш 50 ц.; С. Багрій 25 ц.

НЮ КЕНСИНГТОН І АРНОЛД, ПА.

На Дім Інвалідів у Львові.

Наша мала громада з того горда, що хоч нас тут не богато, але зате нікому не дамо себе випередити, коли ходить о загально-народну добру справу.

Ми не тільки співаємо: Душу, тіло ми положим, але на ділі; коли не кладемо душі і тіла, то даємо на стіл доляри, щоби ними допомогти визвольній боротьбі нашого народа.

Ми бачимо, що і за 10 літ не збудуємо Дому Українських Інвалідів у Львові, коли так далі будуть іти жертви на ту важну ціль, як ідуть досі.

Наша громада зложила $100 і переслала їх через Обєднаннє і покликує другі громади, щоби скинули по $100 і в скорому часі поставили у Львові вічний памятник нашого признання до Рідної Землі.

Жертвували: о. С. Бойчук $3; по $2.75: П. Зілінський, М. Капітула, П. Глубіш, Н. Різник, М. Мізюк, І. Диркач, Ю. Карпець, В. Собків, О. Іванчишин, Ю. Мадюк; по $2.50: Г. Волошинович, С. Дмитрів, І. Тимочко, Д. Любінецький, В. Васильовський, П. Зорена, В. Волошин, П. Боднар, А. Лобур, Т. Філіпів, Ю. Прокопик, В. Прокопик, Т. Климашко, П. І Федан, Г. Фрицький, М. Земледух, М. Сокалюк, І. Коваль, А. Ваверчик, Т. Пельч, Т. Чайковський, М. Новак, В. Кузміха І., В. Кузміха ІІІ., М. Рудавський, В. Куць; дрібними жертвами $4.50. — Разом $100.00

Петро Глубіш.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

НЮ КЕНСИНГТОН, ПА.

Народнє віче в справі Рідної Школи.

Українці з Ню Кенсингтон і Арнолд влаштували віче в справі допомоги Рідній Школі в краю. Віче відбулося 28. жовтня о 3. год. пополудни в Горожанськім Клюбі. До Комітету покликано чесних громадян: П. Зілінського, И. Карпеця, И. Мадюка і П. Глубіша. Голова привитав зібраних, пояснив ціль віча і покликав до слова краєвого делегата від Рідної Школи, п. Льва Ясінчука.

Наш гість говорив через півтора години про відносини в краю і про вагу Рідної Школи, а своєю прегарною мовою зворушив серця всіх присутних.

По рефераті гром. Зілінський взвав присутних до жертв. Громадяни приходили до стола і жертвували. Перша збірка принесла $94. Але всі заявилися за тим, що це замало та що треба зібрати хоч $200. Наш чесний і всім добре знаний громадянин, інж. Петро Малік заявив, що коли присутні зложать $150, то він доложить своїх $50. Присутні довершили суми, а гром. Малік додав своїх $50.

Аж серде радувалося людині, як складали гроші, що не бачили рідної землі і як всі охоче заявилися стати членами Рідної Школи і і далі ревно попирати.

Жертвували: П. Малік $55.00; по $10.00: И. Карпець, Т. Філіпів; по $7.00: о. П. Корсуновський, М. Мізюр, П. Пастернак, П. Зорена; по $5.00: П. Глубіш, І. Берначук; по $4.00: И. Мадюк, П. Зілінський; по $3.00: В. Кузміха ІІІ., Н. Різнік, Т. Клімашко, І. Диркач, М. Землодух, Д. Любінецький, В. Волошин; по $2.00: С. Дмитрів, М. Бомбик, В. Васильовський, В. Пітік, А. Пітік, Д. Пельтц, В. Прокопів, І. Тимочко, О. Іванишин, М. Климчук, П. Боднар, В. Кузміха І., С. Листва, О. Лобур $1.50; по $1.00: п-на Мадюк, М. Пітух, Т. Пітух, М. Крашенич, К. Зілінська, п-на Гартман, А. Пітік, Ю. Прокопів, О. Марийка, М. Лобур, О. Автанас, М. Ривак, В. Куць, М. Пельчак, Барлиівський, Г. Волишинович, А. Біндас, П. Курвач, М. Пітух, п-на Пітів, М. Капітула, М. Рудавський; по 50 ц.: А. Фецович, К. Марийка, В. Пітік.

Дрібні жертви $7.55.

Перепутане імя $1.50.

Разом $202.05.

По відтягненню вічевих розходів $14.05, вислано до Львова $188.00.

Йосиф Мадюк.

— Пане доктор, моя жінка з кождим днем набирає більше ваги, так дуже тоншіє! Що я маю робити?

Лікар: Ви нічого, а ваша жінка все!

СЬОГОДНЯ ЗАЛІЗНЯК БОРЕТЬСЯ В НЮ ЙОРКУ.

Сьогодня вечером в Стар Касіно, 107 вул. і Лексингтон Евеню, славний український силач, Іван Залізняк, бореться з відомим ірляндським чемпіоном Маквайом. Залізняк підготовлявся до свого змагання цілий тиждень і є певний, що знова виграє. Будуть також боротися ще 4 пари борців.

ПОКАЗЧИК Українських підприємств в Ню Йорку

(ЦЕЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ПОКАЗЧИК БУДЕ КОЖДОЇ СЕРЕДИ ВКАЗУВАТИ, ДЕ ЩО ВАМ МОЖНА КУПИТИ У СВОЇХ ЛЮДЕЙ).

Поправиться.

Судця: Завдяки амнестії дарується вам два роки кари. Сподіюся, що поправитеся і вже більше не вернете до арешту.

Злодій: О так, пане судця! Тепер буду мудріший та не дам зловити себе!

За Сократом (грецьким фільософом) біг якийсь чоловік із топором. Здоганяв якогось утікача. Цей біг долі вулицею попри Сократа.

— Держи його! Держи його! — кричав тамтой перший до Сократа.

Сократ ішов спокійно далі.

— Чоловіче! — каже тамтой до Сократа — чому ти його не задержав? Він убийник!

— Убийник? А кого ти розумієш під словом убийник?

— Не вдавай дурного! Убийник це той, що вбиває.

— Себто різник.

— Дурню! Це такий чоловік, що вбиває іншого.

— Ага, вояк!

— Дурню! Це такий, що вбиває когось у мирні часи.

— Вже розумію, кат.

— Осле! Це такий, що вбиває когось у його хаті.

— Ага, то це буде лікар.

Тамтой з топором обернувся, бо думав, що має перед собою божевільного.

— Свого часу я був в університеті.

— Не може бути!? Ти був професором, чи лише студентом університету?

— Ні, мене закликали, щоби я там вставив шибу.

— Олю, але чи ти справді вірна для мене?

— Як можеш сумніватися в цьому Степане?!

— Колиб ти мені колись була невірна, я застрілюся!

— Коли так, то я мушу віддати тобі револьвер!

— Правда пані, що в подружжі зовсім інше життя? — питає знакомий знакому, що недавно вийшла замуж.

— Також занадто великої ріжниці нема. Перед шлюбом я мусила що дня довго ждати, заки Івась прийде до нас — тепер що дня жду довго — заки він верне.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".